

· ПЕТРОРОМАН ·

Галина ГОРИЦЬКА

**ЖИТТЯ
В РОЖЕВОМУ**

Харків
«ФОЛІО»
2021

Усі герої вигадані. Особливо ті, що мають однакові імена й прізвища з відомими громадянами СРСР. Однопрізвищники й однойменні. І таке буває. Тут би доречно поставити смайлик, однак серйозність цієї книжки унеможливорює подібне блюзнірство.

Є дві дороги, що ведуть через цю історію: хронологічно-послідовна, розділи якої розставлено за порядком у змісті, та більш заплутана, у якій я її писала і яку представлено нумерацією розділів у самому тексті. А якою ви підете — обирати вам.

«Як сонцесяйна оздоба звияжців давньої Русі — заблискотіло на багатопверхових будівлях світле керамічне облицювання... Зникли з обличчя міста потворні сліди війни, і нові квартали крокують колишніми пустирями... Поглянь же, великий Кобзарю, яка прекрасна молодість у твого рідного краю в сім'ї вольній, новій!».

*Українська студія
хронікально-документальних
фільмів
Київ, 1960 рік*

Розділ перший НОВИЙ ГЕРОЙ

Богатир сплюнув і процідив крізь зуби своєму корешу: «Не пресуй. Я жерти хочу». Потім для більшого переконання штовханув того в плече, коли демонстративно перевальцем залишав «Коктейль-хол». Офіціантка крикнула йому навздогін: «А напої!? Виливати?» Вісімнадцятирічний білобрисий велетень, який завдяки парашутному спорту, що ще більше підсилив його природні мужність і статуру, мав на вигляд усі двадцять п'ять із лишком, люто зиркнув на неї: «Ти зовсім здуріла? Ми за „тошнотіками” зганяємо й назад. Одна нога тут,

друга там. Тільки спробуй приборати!» Його кореш (на вигляд вісімнадцять, а насправді начальник цеху авіаційного заводу) тільки й встиг витріщитися своїми великими очима та кілька разів кліпнути.

Ішли швидко, руки в кишенях штанів — позаяк кінець зими видався морозним.

— Ну ти її..! Ай, — кореш хвацько мотнув ліктем, імітуючи хук з правого боку, — сильно вделав ту офіціантку!

Роман хмикнув, але промовчав. Він знав. Знав, що цю стару жінку, що працює в «Коктейль-холі» ще з часів повоєння, звати Раїса. Чув її історію від батька, як вона, чистокровна єврейка, в часи фашистської окупації спала з німецьким офіцером, щоб уникнути Бабиного Яру. А ось її дочку розстріляли. І ця Раїса нікого з рідні не має. Про це батько за пізньою вечерею розповідав мамі — Наталі, частуючись коньяком із трофейних чарок (а Роман, як це часто бувало, підслуховував за дверима). На Володимирській усі знають, що вона німецька вівчарка, але вирішено було її не чіпати, і що вона завербована в агентуру: «здає» зальотних іноземців, які приходять у «Коктейль-хол», а інший контингент, крім золотої молоді й кількох емдебешників, чия контора на Володимирській зовсім поруч, туди не заглядає.

Давно це було... Тато Романа був майором МДБ¹, була красуня-мама — завжди напідпитку, завжди у якомусь неймовірному трофейному спідньому, ледь прикритому оксамитовим халатом, про який батько жартував, що той зняли з убитого німецького генерала. Не життя — казка...

Аж ось. У п'ятдесят третьому батька засудили як ворога народу й відправили до Сибіру. Мама, на решті, вдяглася, враз постарішала й похмурнішала. І почала мешкати з одноногим, голомозим сусідом. Роман зовні виказував йому свою прихильність, а насправді зневажав його, бо, хоча той і був героєм війни, зовсім не походив на батька. Якийсь тихий, пригнічений, не виступав... Поставити себе не міг. Як мишка...

Роман дуже боявся стати таким, як він. Однак даремно. Йому б це не вдалося. Як в пісні:

*Там, на шахте угольної,
Паренька приметили,
Руку дружбы подали,
Повели с собой.
Девушки пригожие
Тихой песней встретили,
И в забой направился
Парень молодой.*

¹ Аббревіатура — Міністерство державної безпеки.

Щоправда, шахтою став йому цех авіазаводу. В МДБ його ніхто не чекав і, як він сподівався, після закінчення школи розмови з ним не проводили. Себто ніхто його не вербував. Роман, хай там як, був недурним. У школі вчився на відмінно, не так, як його старший брат, і збирався вступати на фіз-мат до КПІ (ну прям тобі «гамлетівська» історія — співмешканця мами ненавидів таємно, а в його виш милився, та ще й на суміжну дисципліну). Однак, як то кажуть і нині в селі: «Людина припускає, а Бог вирішує».

Чи це була випадковість? Хто зна... Відтоді, як батька під білі рученьки забрали, Роман став вельми некерованим підлітком.

На випускному напився — побився — зламав руку завучу (Може, це карма? Його ж батько зламав зап'ясток блатарю на етапі!) — відділок міліції — затримання. Затримано. Все... Вам може здаватися що це жарт, шановні, однак, далекого п'ятдесят восьмого з такою біографією було складнувато вступити на фізмат, навіть якщо в тебе були одні п'ятірки, бездоганна репутація і знайомства. Мамин цивільний чоловік намагався (Роман був у курсі) якось залагодити ту ситуацію. Однак навіть його авторитету забракло. Декан тільки розвів руками: «Якби хоч місяць після міліційного відділку минув

перед іспитами, а так — не можемо. Пробач. Ідеолог не пропустить».

Однак парубок довго не бідкався — якось він в одну мить змужнів, коли ще тата посадили — наступного тижня, як вступна кампанія добігла кінця, він пішов до авіаційного. На родинній нараді було вирішено всім казати, що не поступив, бо спізнився на іспит. Цією брехнею вирішили замаскувати ще більшу примху долі. На заводі його товариш, власне, саме цей кореш, який, відсапуючись, зараз ледь поспішав за Романом, прилаштував його слюсарем.

З корешом Роман познайомився влітку п'ятдесят восьмого на аеродромі під Києвом, яким курував тоді ДТСААФ¹. Членство в ньому — то була мрія кожного другого сміливого комсомольця й навіть комсомолки. Проводилися авіазмагання. Всі хлопці з класу, задерши голову й висолопивши язика, немов молоді гончі собаки, стежили, не відриваючи погляд, за піруетами «кукурудзників», і як ті над полями робили свої «мертві петлі». А Роман — ні. Його захопили парашутисти — не міг відірвати від них очей. І як ті приземлялися, незграбно, але ж з якою достойністю і посміш-

¹ Аббревіатура — Добровільне товариство сприяння армії, авіації і флоту, створене восени 1951 року.

ками переможців, згрібаючи за собою великі сірі куполи!.. Кореш виявився досаафівцем, себто в товаристві сприяння армії, авіації і флоту (всі тоді послуговувалися російською аббревіатурою ДОСААФ). Трохи кульгавий і кволий, той одразу пояснив Роману — народжений у люті часи голоду під німецькою окупацією. «Окей» — кивнув тоді Роман, а кореш йому посміхнувся своїми бездонними очиськами й запитав: «Стрибнути хочеш?» Так і потоваришували.

* * *

— Та не переймайся ти за коктейлі! — кинув Роман тому. — Ми ще спустимося до Бессарабки за пиріжками з лівером і назад. Я голодний як вовк!

— А якщо коктейлі умикнуть? — кореша сяйнула думка, і він, як умурований, зупинився на самій середині дороги.

— Та годі... Ну ти чого? — посіпав Роман того за рукав: автівки на бруківці вже збиралися стартувати. — Ми за їдлом і миттю назад! Там ще сьогодні гратимуть київські джазмени. Ось побачиш — буде весело!

— Київські джазмени? — перепитав товариш Романа й вмить розвернувся, щоб чимдуж бігти назад. — Вибачай, я ще тих не зустрічав, друг! До

чорта лівер! До чорта пиріжки! Чекатиму на тебе в «Коктейль-холі», нумо!

— Тьху ти... — з пересердя кинув на бруківку свого бриля Роман і віддихався. Машини ще сигналізували йому з іншого боку пішохідного переходу. — Ну то й пий свої коктейлі!..

І парубок почимчикував вниз до Хрещатика, безтурботно насвистуючи собі щось під ніс і роззираючись навкруги. Новорічні брязкальця з ліхтарів і над хрещатицьким шосе вже познімали. За прикраси був лапатий сніг, який щільно підсвічувала столична ілюмінація. Перехожих було мало, як-не-як, прохолодно, і день не святковий. Просто собі кінець неділі, першого лютого.

«Зустріч»

Насправді зовсім Роман не був таким грізним і дорослим, яким удавав себе. Глибоко всередині свого м'язистого юного тіла він ховав тендітну душу. Однак сховок той був десь далеко, за нотами цинізму та грудюю різкості, що межувала з грубістю. «Київські джазмени... — подумав парубок. — Та що там „Коктейль-хол” і їхні недолугі музики — як на сільському весіллі, їй-бо! А мені ж платівку Бенні Гудмена нещодавно на точці біля оперного

театру пощастило придбати. Один із моїх улюблених виконавців. Три карбованці не пошкодував. А міг би... Міг би піти в ресторан „Динамо”, та що там! У „Прагу” на їхню фірмову страву — „Київську котлету”. Ну, може, без гарніру. Нічьо... Але ні. Все ж таки. Платівка Гудмена...»

Роман замріяно зітхнув, майже досягнувши того місця на розі Хрещатика й бульвару Шевченка, де до опівночі працювала легендарна «булочна», куди всі ходили за «французькими» булочками й «тошнотіками» — себто дешевими пиріжками за п’ять копійок, що їх продавали всього в кількох місцях у центрі й що так полюбилися київській молоді, за що й здобули таке назвисько. Ледь чутно Роман наспівував пісню Гудмена, яку завчив напам’ять:

*When the music goes around
Everybody's goes go to town
But here is one thing you should know
Sing sing sing sing everybody start to sing like dee dee dee, bah
bah bah dah
Everybody go!*

Уже було далеко за восьму. Навколо, здавалося, нікого не було, хоча й ходили туди-сюди безліч киян у сніжній заметілі, що посилювалась і все сильніше замігала Хрещатик, від чого здавалося, ніби то не зустрічні перехожі виринають, а — ка-

равели в тумані. Роман, зовні такий маскулінний, красивий і нахабний, внутрішньо все ж таки був ранимим і покаліченим історією з батьком. Тому від поглядів молодих дівчат він ніяковів, а напоказ він їх демонстративно ігнорував. Тож шансів по-знайомитись у нього цього морозного київського вечора було вкрай небагато, хоча панянки й озиралися йому вслід, однак час був не такий, щоб жіноча стать проявляла активність, тому Роману, так би мовити, не доводилося відбиватись. І тому ніхто не зачіпав зовні сурового, а насправді в стельку простого парня на вулиці, і йому ні до кого не було діла. Аж раптом він почув досить упевнений, хоча і не претензійний фальцет:

Sing sing sing sing everybody start to sing like dee dee dee, bah bah bah dah

Now you're singin with a swing

Sing sing sing sing everybody start to sing like dee dee dee, bah bah bah dah

Now you're singin with a swing

«Та щоб його!» — від несподіванки юнак вилаявся. Із заметілі виринула повненька брюнетка, що проспівала продовження його пісні й розсміялася:

— А що так? Не очікував?

— Не очікував. Думав, мої завивання ніхто не чує, — щиро зізнався парубок і розвів руками.

— А я нещодавно втридорога купила платівку Бені Гудмена...

— Навпроти оперного?

— Ну звісно. Не в державних же «Нотах», — підморгнула незнайомка.

— Я також там купив! Видно, кілька одночасно «викинули» фарцовщики... Треба було поторгуватися...

— То я і без тебе зрозуміла, дурбецало! — знову розсміялася дівчина. — Як тільки твій недолугий спів почула. Ну добре. Пока. Бувай здоровий!

Дівчина розвернулася і вже збиралася йти геть, як Роман несподівано для самого себе схопив її за рукав дублянки:

— А хочеш «французький»...

— Круасан? — перебила невгамовна дівчина.

— Що це?.. Не знаю такого...

— Ай! Не сприймай серйозно. То так наші французькі булочки в Парижі називають.

— А-а... — протягнув Роман. — То хочеш?

— Ну звісно ж, — стонула плечима дівчина. — Чого ти гадаєш я тут стовбичу посеред ночі? — І знову залилася сміхом.

— А ти нічого так, — до Романа почали поступово повертатися нотки цинізму і задиркуватості, що, здавалося, його покинули від такої раптової ескапади незнайомки. — Маєш почуття...

ЗМІСТ

<i>Розділ перший. Новий герой</i>	<i>7</i>
<i>Розділ другий. Життя в рожевих окулярах,</i>	<i>37</i>
<i> або Зворотний бік місяця</i>	<i>48</i>
<i>Розділ третій. I will show you Kuzka's mother!</i>	<i>69</i>
<i>Розділ четвертий. У приймах</i>	<i>115</i>
<i>Розділ п'ятий. Золота долина новосибірського Академмістечка</i>	<i>147</i>
<i>Розділ шостий. Рожевий трикутник</i>	<i>171</i>
<i>Розділ сьомий. Московське телерадіомовлення</i>	<i>203</i>
<i>Розділ восьмий. Відхили Шелеста</i>	<i>222</i>
<i>Розділ дев'ятий. Покоління Ща</i>	<i>243</i>
<i>Розділ десятий. Рожеве пальто</i>	<i>262</i>
<i>Розділ одинадцятий. Нереалізоване щастя</i>	<i>310</i>
<i>Розділ дванадцятий. Едіт Піаф в Новосибірську, або La vie en rose</i>	<i>328</i>